

CHVÁLKOVICKÝ HLASATEL

občasník městské části Olomouc-Chvádkovice

prosinec 2018

číslo 2

ročník VI

Chvádkovičtí oslavili 100. výročí vzniku ČSR

Letošní rok se nesl v duchu oslav stého výročí vzniku Československé republiky. Fotografie ze slavnostního aktu konaného ve Chvádkovicích i na Žižkově náměstí v Olomouci, najdete uvnitř hlasatele. Zároveň jsme celé číslo v této souvislosti ladili do historického duchu, a můžete si tak přečíst nejen zajímavosti o vzniku pomníku se sochou Hanačky (na snímku vlevo), ale dozvíte se řadu dalších historických událostí, které se staly nejen v roce 1918. Foto: 2x archiv městské části Chvádkovice

CHVÁLKOVICKÝ HLASATEL

občasník městské části Olomouc-Chvádkovice.

Vydává: Statutární město Olomouc, Komise městské části Olomouc-Chvádkovice.

E-mail: kmc.chvalkovice@seznam.cz

Redakce:

Redaktorka: Radka Kunovská

E-mail redakce: redakce1@exaprint.cz

Grafické zpracování a tisk:

Exa Print – Design, s. r. o., Střední Novosadská 4,
779 00 Olomouc, tel.: 775 705 170,

E-mail: obchod@exaprint.cz

Vážení spoluobčané,

do roku 2019 Vám přeji hodně zdraví,
sousedské pohody, pochopení
a vzájemného porozumění.

PhDr. Bohumil Šíp

předseda komise městské části

Olomouc - Chvádkovice

ve volebním období 2015 - 2018

Krutý osud chválkovických občanů připomínají kameny zmizelých

Dne 12. října 2018 bylo do chodníku na Chválkovické ulici před výjezdem z areálu bývalých Mlýnů zasazeno osm kamenů zmizelých, takzvaných stolpersteinů. K dosavadním dvě stě dvanácti kamenům nacházejícím se v Olomouci, kromě osmi chválkovických, přibýlo na podzim dalších dvacet.

Stolpersteine, betonové kostky o rozměrech 10 x 10 centimetrů se jmény obětí holocaustu na horní mosazné desce, mají vybízet kolemjdoucí, aby se zastavili a sklonili se ke jménu zde uvedenému. „Kameny zmizelých ve Chválkovicích jsou vzpomínkou na rodinu Leopolda Fromowitze, který byl majitelem někdejšího parního mlýna ve Chválkovicích,“ uvedl předseda komise městské části Chválkovice Bohumil Šíp. Kameny vložila do chodníku poblíž místa, kde stával mlýn, vnučka Leopolda

Fromowitze, pětáosmdesátiletá Eva Grossmannová, která nyní žije v Izraeli a pro kterou byl celý akt velice silným a dojemným zážitkem. Vzpomínala na mlýn a také blízký les a samozřejmě na všech svých osm příbuzných – vedle dědečka Leopolda také na Fromowitzovou Josefínu, Grétu, Ervína, Petra, Pavla, Müllerovou Bertu a Müllera Lea.

„Slavnostní položení osmi kamenů proběhlo nejen za vzácné návštěvy paní Grossmannové, ale také za účasti její neteře z Izraele, ministra kultury a primátora statutárního města Olomouce Antonína Staňka a místopředsedy židovské obce Olomouc dr. Hrbka a jeho paní,“ dodal Bohumil Šíp.

Stolpersteine připomínají nejen osudy lidí, kteří byli nacisty deportováni a poté zavražděni v koncentračních táborech, ale také ty, co byli dohnáni k sebevraždě na místech, kde žili. Ve velké většině

případů se jednalo o osoby židovského původu.

Vznik kamenů zmizelých sahá až do let 1993 a 94, kdy přišel s nápadem položení pamětního kamene před dům, v němž naposledy bydlel člověk zavražděný nacisty, německý umělec Gunter Demnig. První takovéto kameny umístil o rok později v ulicích Kolína nad Rýnem, ve městě, které mu bylo pro celý projekt inspirací. Když se zde totiž dříve pokoušel najít trasu, kudy byli deportováni místní Romové do koncentračních táborů, zjistil, že kolínští občané nemají ani ponětí o nějakých (a nejen romských) obětech nacistického režimu ve městě. To se Gunter Demnig rozhodl změnit. A to se mu podařilo. Po Evropě je dnes takovýchto malých pomníčků umístěno více než padesát tisíc.

(rk)

Foto: 4x Bohumil Šíp

Chválkovičtí oslavili 100. výročí vzniku ČSR

V neděli 28. října uplynulo sto let od vzniku samostatné Československé republiky. Ve spolupráci zástupců odboru vnějších vztahů a informací MMOL, vojenské posádky Olomouc, komise městské části č. 6 Olomouc Chválkovice, SDH Olomouc Chválkovice a T. J. Sokola Olomouc Chválkovice se podařilo uspořádat pietní akt, který i přes nepřízeň počasí důstojným způsobem uctil toto významné výročí u po-

mníku TGM ve Chválkovicích. Městská část Chválkovice byla jedinou ze sedmadvaceti městských částí, která se takovým způsobem zapojila přímo do oslav 100. výročí vzniku republiky na území statutárního města. Po pietním aktu ve Chválkovicích následoval hlavní pietní akt na Žižkově náměstí v Olomouci.

(red)

Foto 6x: archiv KMČ Chválkovice

Základní kámen nové hasičské zbrojnice byl položen

Po letech usilování o novou zbrojnici, zažil v tomto roce Sbor dobrovolných hasičů Olomouc-Chválkovice, významný posun. Starou zbrojnici z roku 1908, která už dlouhou dobu nevyhovuje potřebám sboru, nahradí konečně nová, jejíž základní kámen byl položen v pátek 22. června.

„Významná událost byla o to slavnostnější a radostnější, že k ní došlo po několikaletých snahách,“ neskryval radost starosta hasičského sboru Bernard Šafařík mladší. Na záměru postavit ve Chválkovících novou zbrojnici totiž město pracuje už od roku 2013, kdy byla vyloučena možnost rozšířit stávající historickou budovu. Nachází se totiž v památkovém pásmu.

Nová zbrojnice proto musela najít jiné vhodné místo, a to v blízkosti fotbalového hřiště a hřbitova v ulici Stejskalova, přímo u hasičského cvičiště chválkovických hasičů. Zbrojnice bude především sloužit výjezdové jednotce sboru, která spadá od roku 2016 do kategorie JPO II, s výjezdem do 5 minut od vyhlášení pohotovosti jednotce.

„V nové zbrojnici bude také zázemí pro fungování našeho sboru jako takového, abychom mohli vychovávat

Foto 2x: archiv chválkovického sboru dobrovolných hasičů

naše nástupce, kteří budou pokračovat v hasičských tradicích a zvyšovat bezpečí občanů našeho města,“ uvedl Bernard Šafařík mladší, který dále hodnotí současný stav: „V současnosti je hotová hrubá stavba a probíhají práce na uzavření stavby před zimou. Pokládá se střecha,

montují se okna a dveře, aby mohla stavební firma přes zimu pracovat na interiéru - omítky, podlahy, rozvody elektriky, rozvody vody, šatny, sociální zařízení a podobně. Kolaudace by měla proběhnout v měsíci květnu.“

(rk)

Chválkovičtí hasiči oslavili 125 let od svého založení

Tento rok byl pro chválkovické dobrovolné hasiče opravdu významný. Kromě položení základního kamene nové zbrojnice za sebou mají také oslavu 125. výročí založení sboru. Ta se konala 17. listopadu v místní sokolovně.

Slavnostní schůzi vedl starosta hasičského sboru Bernard Šafařík mladší. Po přivítání vzácných hostů si přítomní vyslechli velice stručné zprávy o činnosti jednotky, sboru, soutěžních družstev mužů, žen

a mladých hasičů za posledních pět let. Poté z rukou zástupců města, krajské starostky hasičů, ředitele HZS a starosty sboru, převzali významení nejaktivnější členové sboru. Několik členů také převzalo stužky za věrnost.

„Poté už dostali slovo hosté, kteří našemu sboru poděkovali za odvedenou práci, vyzdvihli naši práci s mládeží, pochválili sportovní úspěchy a popřáli vše nejlepší do další práce. Také jsme obdrželi pamětní list od HZS olomouckého

kraje,“ uvedl Bernard Šafařík. Další významení, které se sboru dostalo, byla medaile svatého Floriána za příkladnou spolupráci a pomoc při konání nejrůznějších akcí a propagaci hasičstva mezi občany.

Závěrem ještě starosta sboru poděkoval hostům za podporu sboru, všem aktivním členům za jejich práci a všem přítomným ženám předal kytici. Všichni také dostali malý dáreček od mladých hasičů a upomínkový předmět na toto výročí.

(rk)

Chválkovický sbor dobrovolných hasičů má za sebou akční rok

Během roku se chválkovičtí hasiči ve spolupráci se členy komise městské části Chválkovice podílejí na přípravě řady kulturních událostí. A také se účastní několika soutěží, v nichž byli tento rok opravdu úspěšní.

Na některé akce vzpomíná starosta sboru Bernard Šafařík mladší: „V únoru jsme uspořádali tradiční

a hojně navštěvovaný hasičský ples v místní sokolovně. V červenci se konal memoriál Bernarda Šafaříka staršího.“

Co se týče sportovních úspěchů, nelze nezmínit historicky první místo mladých hasičů v kategorii mladší na branném závodě požární všestrannosti okresu Olomouc. „Naši mladší žáci zde vybojovali nečekané vítěz-

ství v konkurenci čtyřiceti hlídek a patří jim za to obrovská gratulace,“ přibližuje nadšeně Bernard Šafařík. Další velký úspěch zaznamenali muži, kteří v konkurenci šedesáti družstev olomouckého kraje obsadili celkové třetí místo v seriálu soutěží Olomoucká noční liga – 7 nočních závodů v požárním útoku.

(rk)

Na Selském náměstí se rozsvítil strom

Historicky již podruhé se v sobotu 8. prosince 2018 za velkého zájmu nejen místních spoluobčanů konalo rozsvícení Vánočního stromu na Selském náměstí. Po rozsvícení následoval vánoční koncert v místní sokolovně. Foto: Bohumil Šíp

Osmičková chválkovická výročí: oslavy i vznik

Pohlednice Chválkovic z počátku minulého století, reprofoto: www.philashop.cz

Chce-li se člověk dozvědět něco zajímavého z historie svého bydliště, velice zajímavým zdrojem se v takovém případě může stát dobový tisk. V případě Chválkovic a jejich okolí je dobré vzít do ruky noviny s názvy Selské listy či Olomoucký Pozor. Vnímavý čtenář v nich nalezne řadu zajímavých článků, které vykreslují události, k nimž došlo i před více než sto lety, často přitom do nejmenšího detailu. My se spolu nyní podíváme na několik okamžiků, odehrávajících se v „osmičkových letech“.

V roce 1898 slavili Chválkovičtí sté výročí od narození Palackého

Noviny s názvem Olomoucký Pozor informovaly v roce 1898 o přípravách „velkolepé farní slavnosti na oslavu 100letých narozenin“ Františka Palackého v zahradních místnostech pana Spurného ve Chválkovicích. Slavnost pořádaly 30. května toho roku obecní zastupitelstva obcí Chválkovic, Bělidel a Týnečka, dobrovolné hasičské sbory a další spolky. Připravena byla kromě slavnostní řeči také hudba, tanec a víno. Výnos byl věnován Ústřední Matici školské.

Chválkovická lékařka-fušečka „lčila“ oči

V roce 1898 píše Olomoucký Pozor obsáhle o neveselém případě jisté (a dle slov novin „známé“) Zemanové z Chválkovic, která měla svým „lčením“ připravit o zrak mnoho osob. Žena stanula před olomouckým soudem, kde byla odsouzena „do tuhého vězení na dva

měsíce a k náhradě 350 zl.“. Všechny nešťastné oběti léčila Zemanová tak, že jim do očí vtírala jakousi žlutou mast, načež se však jejich nemoc nelepšila, ale naopak se jejich stav zhoršoval, takže museli vyhledat pomoc v olomoucké nemocnici. Přivolaný lékař konstatoval, že nemocní byli Zemanovou nakaženi trachomem (nakažlivá oční nemoc) tím způsobem, že ji svými rukama přenášela na své pacienty. Následkem tohoto „lčení“ přišla jedna z patientek o oko.

Před 120 lety zavládla v kostele panika

Další z mnoha zpráv Olomouckého Pozoru z roku 1898 informuje o panice v poutním kostele na sv. Kopečku u Olomouce, kde se konala takzvaná poslední odpustková pouť, na kterou se dostavilo velké množství účastníků. Mše totiž sloužila a kázalo šest kněží, bratři Kolískových, synů jediné matky, což přilákalo mnoho zvědavých lidí. Dopoledne, když byl kostel přeplněn poutníky, vznikla zde velká panika. Na jednom oltáři se převrhla svíčka, spadla na jistou paní a zapálila jí sukni. Oheň byl ovšem záhy uhašen, takže kromě nejbližšího okolí o případu nikdo nevěděl. Zároveň však panovala v té chvíli v kostele nepříjemná tlačence, při které jedno z přítomných děvčat omdlelo. Její matka začala volat o vodu, což zavedlo podnět k děsnému poplachu. „Ozvaly se hlasy ‚Vodu!‘ a hned vzkřikli jiní ‚Hoří!‘ a již v hrozném zmatku tlačilo se vše ku východům, nastala vřava k nepopsání.“ Celou hrůzu popsal novinám detailně očitý svědek pan Jelínek z Chválkovic.

poštovního úřadu

Velká národní slavnost „Zrušení roboty r. 1848“ v roce 1908

Slavnost se konala 5. července, přípravy na ní byly velké, zájem o slavnost projevíli nejen občané Chválkovic, ale i z blízkých i vzdálených obcí. Slibována byla hojná účast. Dobový tisk několikrát informoval o přípravách. V jednom článku se pozastavují nad tím, jak „jistý spolek ze sousední vesnice pořádá výlet týž den, snad konkurenční do Pavlovic.“ „Již to, že všechny naše spolky podaly si ruce ku svorné práci, což jindy nebývalo, zaručuje skvělý výsledek.“ Obšírněji je v Selských listech zmiňován průběh celé akce, která se nakonec odehrála za nepříznivého počasí a dešťovými mraky povlekou oblohou. Slavnost uspořádaly chválkovické a pavlovické spolky. Pestrý program měl kromě oslavy zrušení roboty za cíl přinést pavlovické škole slušný dárek.

110 let staré politováníhodné neštěstí

Takto označily Selské listy událost, k níž došlo v roce 1908 v chválkovickém bytě topiče Mülera. Oheň z lampy zde těžce popálil jeho šestiletého syna Julia, který prý před spaním vstal, aby se podíval, jestli nemá blechu. Zavadil však o lampu, čímž způsobil požár. Zprávu noviny uzavírají slovy: „Konaje šetření doslechl četnický závodčí pan Havránek v sousedství, že nevlastní matka Mülerová hoča nenávidí a také prý týrá...“

Pomník s Pannou Marií připomíná 110 let starou tragédii

V roce 1908 došlo také k hrůzné události, kterou připomíná pomník s Pannou Marií a pamětní deskou s nápisem „Památka na nešťastnou smrt Vincence Švestky. 28. července 1908.“ O tom, co přesně stálo za smrtí váženého chválkovického občana jsme obšírně psali v minulém čísle Chválkovického hlasatele.

Radka Kunovská

Zdroje: Selské listy, Olomoucký Pozor, Milan Tichák –
O osudech městských částí Olomouce

OSMIČKOVÁ VÝROČÍ V KOSTCE

- 1668 byla k původní kapli sv. Urbana přistavena loď a později také věž. Přestavbami tak vznikl kostel svaté Barbory
- 1748 obec navštívila Marie Terezie s manželem – při vizitaci vojenského ležení u Chválkovic
- 1888 až 89 vykoupilo město od chválkovických rolníků pozemky, zřídilo na nich studnu a parní čerpací stanici
- Od roku 1888 stál v čele obce starosta Libor Šuba, první zakladatel Dobrovolného hasičského sboru
- 1908 byl ve Chválkovicích zřízen poštovní úřad
- 1938 se začal na severním okraji obce stavět moderní sociální ústav, kterému se tehdy říkalo nehezky starobinec a chorobinec
- 1968 byla uzavřena smlouva na restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého, kterou provedl sochař Karel Lenhart

Poděkování dobrovolných hasičů uveřejněné v dobovém tisku v roce 1908

Co se dělo ve Chválkovicích před sto lety?

Válka byla ničivá, ilustrační snímky zachycují poničené domy a kostel během druhé světové války, reprofoto: Vlastivědné muzeum v Olomouci

V říjnu letošního roku jsme oslavili sto let od vzniku samostatného československého státu. Umíte si představit, co se dělo v místě vašeho bydliště, ve Chválkovicích, v roce 1918? Pojďme se podívat, jaké události byly v této době zaznamenány v dobovém tisku.

Poslední rok světové války

Rok 1918 je posledním rokem první světové války, a tak není divu, že řada zpráv souvisí právě s touto tematikou, ať už jde o zprávy pozitivní, týkající se především vyznamenání, anebo zprávy negativní o zraněních a úmrtích.

Vyznamenání obdrželi například synové tehdejšího starosty Chválkovic Františka Hofšnajdra. „Bohuš, vrchní oficiál c. k. zásobovacího sboru v Sarajevě, byl jmenován správcem etap. skladiště v Bosenském Brodě.“ Antonín Hofšnajdr, úředník Pražské úvěrní banky v Olomouci, záložní nadporučík 54. pěšího pluku, byl za statečné chování před nepřítelem vyznamenán zlatým záslužným křížem. Jelikož byl však v ruském zajetí, bylo toto vyznamenání doručeno jeho choti. Vyznamenán byl například také Hugo Schottak z Chválkovic, aktivní nadporučík, bratr Karla Schottaka – továrníka a válečného dodavatele. Ten byl od začátku války na frontě a na různých bojištích se vyznamenal. Obdržel řád *Signum laudis* s meči za statečné chování se před nepřítelem. Předtím byl vyznamenán zlatým záslužným křížem s korunou a Nejvyšším uznáním. Bohužel však docházelo také k nešťastným událostem, souvisejícím

především s válečnými zbraněmi. Kromě několika incidentů, k nimž došlo ve chválkovické pevnůstce, o kterých detailněji píšeme na následujících stranách, se přihodilo neštěstí také třem malým chlapcům, kteří neopatrně zacházeli s válečným materiálem. Školáci našli v polích za obcí několik vojenských výbušných kapslí, které si odnesli domů a cestou se domluvili, že je budou vystřelovat. Za domem č. 184 uhodili chlapci do kapsle kladívkem, ta vybuchla, přičemž byli všichni těžce zraněni.

Potraviny na lístky

Důležité byly pro tehdejší obyvatele zprávy týkající se potravin a jejich cen. „Přidělování laciných potravin pro méně majetné ve venkovském okrese olomouckém.“ Ve Chválkovicích bylo majitelům bílých poukázek vydáno dvacet deka hovězího masa za 40 h, pokud vlastnili hnědou poukázku, obdrželi dvojnásobné množství a zelená poukázka znamenala trojnásobek. Maso bylo nutno vyzvednout u řezníka v Hodolanech.

„C. k. mor. místodržitelství v Brně stanovilo výnosem ze dne 24. ledna 1918 v okrese Olomouc-venkov až do odvolání nejvyšší cenu plzeňského piva za 1 litr na 2 K 40 h. Překročení této nejvyšší ceny bude přísně stíháno.“

Krádeže potravin, slepic i prasat

Začátkem roku upozorňují noviny na velký počet krádeží spáchaných v Olomouci, souvisejících především s opakovaným odcizením uhlí ze zdejších

nádraží. Loupeže se nevyhly ani Chválkovicím, kde bylo na statku paní Doleželové ukradeno neznámými pachateli větší množství brambor, řepy a dalších potravin.

Další zpráva s netradičním obsahem i titulkem hledá majitele odcizeného vepříka. Poblíž městské vodárny u Chválkovic byla v pytli nalezena přední půlka vepře. Netradiční nález byl nahlášen starostovi Chválkovic s tím, že se jedná o lup, kdy někdo prase odcizil, přičemž „majitel odcizeného vepříka dosud se nepřihlásil.“

Během roku informoval tisk o mnoha krádežích, ob-
sáhleji se však rozepisuje o řádění zlodějů na Olomoucku, kteří si vzali na paškál také chválkovické občany. V krátkém čase zde spáchali několik „od-
vážných“ krádeží, aniž by se je podařilo vypátrat. Vloupali se například do světnice rolníka Antonína Zemana a posbírali zde vše, co se dalo odnést. Při lupu však byli vyrušeni, a tak museli utéct s prázdnou. Další den se proto pokusili o krádež na statku Antonína Odstrčila, kde ukradli sedm slepic.

Občas se v novinách objeví nejen zprávy o krádežích a nepolapených pachatelích, ale také o poctivých nálezcích. Jako v případě, kdy obchodnice z Olomouce ztratila na cestě do Chválkovic koženou kabelku s větším obnosem peněz. Tu našel člen chválkovického Sokola, J. Dosoudil, který ji odevzdal starostovi Sokola. „Možno si představit radost chudé obchodnice... Jak vidět, najdou se dosud ještě poctiví lidé na světě. Za nynějších poměrů je to skutečně vzácností.“

Radka Kunovská

Zdroje: Selské listy, Olomoucký Pozor, Pozor

Upozornění!

Oznamuji tímto všem svým ctěným obch.
přátelům, že propustil jsem z mých služeb
bývalého rozvážedle sodové vody, 6230

Frant. Polzra z Chvalkovic,
pro spáchané nepravosti. S firmou moji
nemá dále nic společného a varuji před ním.

B. ČÍHAL, továrna na sodovou vodu,
Pavlovice u Olomouce.

Chválkovická pevnůstka se před sto

Pevnůstka na snímku ze 40. let minulého století, reprofoto: Vlastivědné muzeum v Olomouci

Píše se rok 1918. Chválkovicemi a jejich okolím se ozývají hrůzostrašné rány způsobené ničením válečné kořisti. V červnu informuje tisk o nebezpečném požáru v chválkovické pevnůstce, která v té době sloužila jako skladiště výbušných látek.

Místo životu nebezpečné

Pevnůstka tou dobou ukrývala střelivo a výbušné látky, které sem byly svázeny za účelem následného zničení. K tomu docházelo už několikátým měsícem v jámě vytvořené speciálně pro tento účel na polích mezi Chválkovicemi a Bystrovany. Noviny s názvem Pozor informující o nehodách, které se zde udály, se pozastavují nad tím, jak je možné, aby k nebezpečnému ničení zbraní docházelo v takové blízkosti Chválkovic: „Je přímo k neuvěření, že podobné experimenty, jimiž v nejvyšší míře jsou ohroženy životy a majetek občanstva, mohou být prováděny téměř ve středu obce chválkovické a v bezprostřední blízkosti města Olomouce.“

Výbuchy otřásající půdou na několik kilometrů daleko se měly z pole rozléhat každodenně, následkem pak byla zem poseta železnými a jinými součástkami zničeného střeli-

va. Kdyby v této době došlo v chválkovické pevnůstce k výbuchu, pro celý kraj by to znamenalo obrovskou katastrofu. Není divu, že došlo-li v pevnůstce k nějaké nechtěné události v podobě požáru, byli nejen chválkovičtí občané velice znepokojeni a dobový tisk o tom dopodrobna a v několika číslech informoval. Můžeme si díky tomu udělat detailní představu toho, co se na přelomu jara a léta roku 1918 v chválkovické pevnůstce odehrálo. Pevnost, která byla v padesátých letech 19. století postavena, aby chránila město, se tak stala o několik desítek let později nebezpečným místem připomínajícím časovanou bombu.

Granát našťestí nezabíjel

První nehodou, o které během roku 1918 tisk v souvislosti s pevnůstkou informuje, byl výbuch granátu, ke kterému nedošlo přímo ve Chválkovicích, ale v nedalekých Pavlovicích. Jedno červnové dopoledne bylo několik vojnů zaměstnáno odvážením starého válečného materiálu z nádraží bývalé centrální dráhy u Pavlovic do pevnůstky. Při nakládání železných součástek do nákladních automobilů však neče-

kaně vybuchl ostrý granát, který se nacházel mezi ostatním zbožím a způsobil velké škody. Čtyři vojáci byli střepinami granátu zraněni a dopraveni do vojenské nemocnice. Současně přišel k úrazu patnáctiletý nádeník Doubrava z Chválkovic. Utrpěl těžší poranění na hlavě a na ruce. Střepinami granátu byla rozbita dvě okna německé obecné školy pavlovické, která se nacházela v sousedství nádraží. Ve třídě se právě vyučovalo, nikdo však našťestí nepřišel k úrazu.

Pevnůstka zahalena v dýmu

Pouhé tři dny po události s granátem se chválkovická pevnůstka objevuje v novinách znovu. Tentokrát na první pohled obsáhlejší články seznamují čtenáře s nebezpečnou událostí, k níž došlo v úterní poledne ve skladišti umístěném na prostranství před pevnůstkou. Lehce byl při tom zraněn voják stojící na stráži před skladištěm.

Hned na to následovaly rychle za sebou další výbuchy a současně vypukl požár v dřevěných barácích umístěných kolem pevnůstky. Požár se šířil obrovskou rychlostí a zasáhl i hromady beden, které byly

lety otrásala v základech

složeny před pevnůstkou a vesměs byly naplněny světelnými raketaми a jiným výbušným materiálem. V okamžiku byla celá pevnůstka zahalena v mraku dýmu a ohrožována plameny. Lidé vybíhali z domů a s hrůzou pohlíželi na řádění rozpoutaného živlu. Neprodleně byly vyslány do Chválkovic větší oddíly vojska, aby se účastnily záchranné akce. Současně odjela na požářiště parní stříkačka města Olomouce s velitelem hasičů. Také z okolních obcí přijeli na pomoc hasiči se stříkačkami. Záchranná akce byla velmi obtížná a nebezpečná. Hlavní úlohou vojska a hasičských sborů bylo zabránit výbuchu zásob trřaskavin a jiných výbušných látek.

Lidé prchající do polí

Vzhledem k hrozícímu nebezpečí se museli obyvatelé ohrožených domů vystěhovat. Jakmile se zpráva o požáru roznesla, prchali lidé zděšeně do polí, aby se co nejdříve dostali z dosahu nebezpečí. Četné domy ve Chválkovicích a Týnečku byly úplně vystěhovány. Obyvatelé tábořili v polích za vesnicí nebo prchali do vzdálenějších obcí. Všude panoval hrozný zmatek a panika. Lidé vyháňeli z domů dobytek a vynášeli na pole peřiny a nejnutenější nábytek. „Naštěstí se podařilo společným úsilím vojska, hasičů a četníků zabránit katastrofě, jejíž dosah nedá se ani zdaleka odhadnouti. Po tři hodiny trvající úmorné a nanejvýš nebezpečné práci byl požár uhašen a hlavní nebezpečí zažehnáno.“ Lidé se pozvolna vraceli domů a ve vesnici nastal opět klid. U pevnůstky se však dále pracovalo a po celou noc tam byly rozestavěny hasičské hlídky.

Výbuchům ještě není konec

Klidný spánek však chválkovickým občanům nevydržel dlouho. Krátce po této události pevnůstkou opět otrásl výbuch, při kterém přišla k vážnému zranění celá řada lidí. Tisk v této souvislosti znovu apeluje na vojenskou správu, aby se v zájmu veřejné bezpečnosti událostem v pevnůstce věnovala, „jinak může tam dojít jednou k hroznému katastrofě, která stane se celému kraji osudnou.“

Vzhledem k tomu, že situace byla alarmující, týden po událostech se

A takto vypadá vstup do chválkovické pevnůstky dnes, foto: rk

katastrofou zabývala olomoucká městská rada. Poukazováno bylo především na nebezpečí, které hrozilo městskému vodovodu, ležícímu v bezprostřední blízkosti pevnůstky. Pokud by došlo k dalším a větším výbuchům, hrozilo by mimo jiné městu Olomouci, že bude vodovod zničen a město zůstane bez vody. Hlavní zásluhu na zdolání požáru v první řadě získal hasičský sbor města Olomouce. Jako projev uzná-

ní věnovala městská rada místnímu hasičskému sboru na pořízení druhé motorové stříkačky tisíc korun. Zároveň bylo usneseno, aby městská rada podnikla veškeré kroky, aby velké zásoby střeliva složené v pevnůstce byly v nejbližší době odklizeny a aby se zde v budoucnu zabránilo přílišnému hromadění nebezpečného materiálu.

Mgr. Radka Kunovská

VZNIK CHVÁLKOVICKÉ PEVNŮSTKY V KOSTCE

- Výstavba fortu probíhala od podzimu roku 1854.
- Autorem projektu chválkovické pevnůstky byl plukovník Julius von Wurmb.
- V roce 1856 byla po stavební stránce hotova, o rok později se prováděly už jen dokončovací práce v interiéru a terénní úpravy.
- V roce 1863 byla chválkovická pevnůstka propojena komunikací s železničním fortem I v Černovíře. Tato komunikace je dodnes hojně využívána cyklisty i milovníky jízdy na in-line bruslích.
- Na pevnůstce, na jejíž výstavbu byly použity především cihly z dolanské cihelny, sloužilo běžně kolem 150 vojáků.
- V roce 1866, v časech prusko-rakouské války, zde sloužilo 380 mužů a fort byl osazen 12 děly.
- Celkové náklady na budování fortu včetně jeho stavebních úprav činily 242 000 zlatých.

Zdroje: Dobový tisk Pozor, www.cisarska-pevnost.cz

Chválkovické sochy: Truchlíci Hanačka je stále místem setkání

2. díl

Pomník s truchlíci Hanačkou se nachází na Selském náměstí, foto: Radka Kunovská, 2018

Ve druhém díle našeho seriálu věnovaném sochám, sousoším a pomníkům ve Chválkovicích si představíme příběh truchlíci Hanačky, která shlíží z vysokého pomníku na Selské náměstí.

Socha klečící ženy oděné v kroji drží květinový věnec v ruce a smutně se dívá dolů z vysokého podstavce, na kterém je umístěna. Podstavec je zároveň pomníkem, po je-

hož stranách jsou v zemi umístěny cedule se jmény padlých během obou světových válek. Ke zbudování pomníku došlo především z podnětu Slovanského dělnického spolku a za přispění ostatních místních spolků.

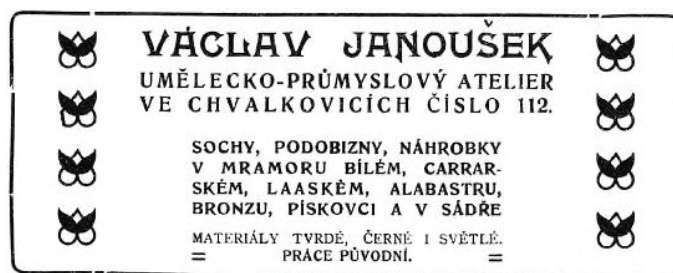
Pomník se sochou byl slavnostně odhalen 4. září roku 1921 a opatřen byl tabulí s 41 jmény padlých. O sedmáct let později, v roce 1938, byl v přední části doplněn bronzovým reliéfem prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka, odstraněným za protektorátu Čechy a Morava. Po ukončení 2. světové války se bronzový reliéf prezidenta-Osvoboditele vrátil na své místo a na pomníku byla umístěna další tabule se jmény 19 zdejších občanů popravených nebo umučených nacisty, dvou padlých partyzánů a 14 osob, které zahynuly při osvobozovacích bojích v květnu 1945. Připomenuto je zde též na 40 padlých rudoarmějců.

Sochařská práce byla zadána sochaři Václavu Janouškovi, který měl svůj umělecko-průmyslový ateliér ve Chválkovicích, v domě číslo 112. Námět pomníku s truchlíci Hanačkou není ojedinělý, stejné téma se nachází například také v Cakově.

U pomníku se pravidelně konají pietní akty k výročí narození i úmrtí prezidenta T. G. Masaryka i k výročí vzniku československé republiky.

V letošním roce došlo z podnětu komise městské části č. 6 Olomouc Chválkovice k zadání opravy jednotlivých desek se jmény padlých za obou světových válek a desky se jmény padlých rudoarmějců. Na deskách došlo k opravám písma, desky byly opatřeny ochrannými nástřiky proti vlhkosti a dostaly ochranné prosklené krytí. Stejně ošetřen byl i plot oddělující hranice pomníku od okolního travnatého pásu. Celková oprava vyšla na částku do 100 000 Kč.

(red)

Inzerce sochaře Václava Janouška, autora sochy Hanačky, zveřejněná v Selských listech v roce 1908

V letošním roce došlo k opravám desek umístěných u soklu pomníku, foto: Bohumil Šíp